



# ШКОЛСКИ ЛИСТ

Брой 6. У Сомбору 31. Марта 1869. Год. XI.

## Р а ч у н У НАРОДНОЙ ШКОЛИ.

### Ш.

Задатци рачунски имаю бити јасно разговетно и у кратко изложени, такође и сва питања, која учитељ при рачунању задає, имаю бити кратка, разговетна и правилно изговорена. Млађима се учитељима веома препоручує, да се од многог казивања и показивања чуваю, ер тим се ученици збуњују а притом и уленѣ опазивши да учитељ умѣсто нѣи мисли говори и ради.

Да би сви ученици на сваки задатак пазили, радили га и пњме се користили необходимо єпуждно, да учитељ код напаметног рачуна најпре рачун зада, па онда мало почека док ученици у себи израде, и тек онда нека єдног ученика прозове, кои ће предложени већ задатак велегласно израдити. За радњу писмену прозива се истина најпре єдан ученик, кои ће на табли радити па онда се рачун зада, али се има на то мотрити, да задатак сва школа израђує, и да сваки ученик на позив учитељѣв на єдно или друго питањ при израђивању одговора дати мора, дочим онај што є на табли само записує, где што треба. У старіим разредима вештбанѣ у писменом рачуну бива и тако, да сваки ученик задатак на својој таблици напише и тихо га израђує, па после решенѣ учитељу на преглед поднесе. Овако рачунањ препоручує се за школску радњу у оним школама где има више разреда, па док учитељ други какав посао са млађим ученицима ради, дотле се старіи ученици могу овако у тишини с рачуном забављати.

Не треба заборавити, да се ученицима почевши од трећег разреда сваки дан за домаће вештбанѣ по неколико задатака задає, коє задатке они на таблицама својима забележе, код куће израде и потом сутра дан учитељу на преглед поднесу.



Пошто се ови задатци исправе, добро е да их сваки ученик у своју рачунску бележницу уведе записавши под текућим бројем задатак и решенј.

Сваки задатак ваља ученицима у толико разјаснити, у колико е нужно да га они добро схвате, па да га по том собственим своим разсуђивањем без помоћи учитељеве израдiti могу. За постићи то употребљује се развijaјући (евристичан) начин, то ест учитељ задаје така питања, с којима се ученици наводе да сами мисле, сами разсуђују и сами докучују, а учитељ им ништа сам непоказује нити их чему учи. — Ево једног примера за објасненј овде реченога : „Аца купи  $2\frac{1}{4}$  фунте неког еспапа за 36 новчића, а Велимир купи од тог истог еспапа  $2\frac{1}{2}$  цента за 56 фр. 40 новчића; пита се колика е разлика у цени сваке фунте од једног и другог еспапа? При решавању овог задатка учитељ треба да поступа овако: Најпре нека пита: Шта ћемо ми сада у овом задатку тражити? (разлику цене од једне фунте на еспапу Ацином и Велимировом). — Кад се тражи разлика између две цене, каква се рачунска радња онда употребљује? (одузимањ). Шта би се имало у овом задатку једно од другог одузети? (има се цена фунте Ациног еспапа одузети од цене једне фунте Велимировог еспапа). Знамо ли пошто е једна фунта еспала А. и В.? (незнамо). Зашто незнамо? (ер то у задатку није казано). Али пита се каже у првом делу задатка? (А. е купио  $2\frac{1}{4}$  фунте за 36 новч.) Колико четвртина има у  $2\frac{1}{2}$  фунте? (у  $2\frac{1}{4}$  фунте има 9 четвртина од фунте). Пошто долази једна четвртина фунте (4 новч.) Можемо ли дакле сада знати колико стои Ацу једна фунта еспапа? (16 новч.). Тако е. Шта нам сад још ваља тражити? (Пошто долази фунта Велимировог еспапа). Шта нам е познато из задатка? (Познато нам е да е В. за  $2\frac{1}{2}$  цента платио 56 фр. 40 н.) Шта нам ту ваља тражити? (пошто е једна цента). Како ћемо дознати пошто е једна цента? (То можемо дознати на два начина; 1) у  $2\frac{1}{2}$  цента има 5 полутина од цента; ми тражимо најпре цену од пол цента, а ту ћемо наћи кад 56 фр. 40 нов. поделимо кроз 5; излази да е цена од пол цента 11 фр. 28 нов. и по томе једна цента стои: 22 фр. 56 нов.) Ко би сад могао из цене једне цента дознати пошто долази једна фунта? ( $22\frac{1}{2}$  новчића и нешто мало више). Кад знамо дакле да е фунта А. еспапа 16 новч., а В.  $22\frac{1}{2}$  новч. то каква е у цени разлика ( $6\frac{1}{2}$  новч.).

Овакав разјашњавајући и упућујући разговор код мањ и



слабих деце има се водити при самом рачунању, а бистријом деци у висшим разредима допустити ваља да најпре задатак сами израде, па онда се зарад утврђења и осведочена радић по оном начину испитую.

Ако хоћемо да нам сви ученици добро и са увиђавношћу науче рачунати, треба да при учењу идемо од лакшега на теже, од простог на сложено, и да тако удесимо течай учења, како би свака предидућа лекција пут правила к' разумевању доидуће, и како би се свака лекција оснивала на већ познатим истинама. Оно је добра школа, у којој учитељ настоји да сви редовни ученици онолико рачунати умеју, колико је за дотични разред прописано. С' тога неможе се одобрити поступак оних, који се задовољ кад им неколико отличних ученика схвате науку па одма иду далѣ, а већи део средњих и сви слаби ученици не умеју нит могу са овима узастопце ићи, него остају назад и сврше школу а незнају ни најпростие обичне задатке без туђе помоћи прорачунати.

Напоследку примѣтити се има, да се при рачуну као и при свим осталим предметима мотрити има на то да ученици на материјм свом езику правилно и у подпуним реченицама говоре што се год речма изразити даје, а оно што се пише ваља опет да је лепо начисано. Тим начином постаће сваки час рачунске науке уједно и часом вештбања у правилном говору и часом краснописа, а ученици ће се и у овом погледу правилности, чистоти и уредности навикавати, што ће им од велике користи у животу бити.

#### IV.

План за обучавањ у рачуну у Србским народним основним школама сматрајући на законом прописани шестогодишњи течай учења дао би се овако у главном расположити.

Ученици 1. разреда уче рачунати у бровном простору од 1—20 као што је то већ у пређашњм броју овога листа назначено.

Ученици 2. разреда уче рачунати од 1—100 и то како на памет тако и на табли у сва четири вида; сваки ученик има се у свим рачунским радњама у поменутом простору подпуно извештити, а уз то упознати и са најобичниим мерама, новцима, и разбитцима као што су половине, четвртине осмине, трећине, петине, десетине; — по себи се разуме на онаким само стварима, које се на таке делове у практичном



животу поделюю. Осим тога овде се упознаю деца с десетичним редоставом броева у простору до 1000, и вештбаю се у написиваю и подписиваю сваког броя од 100—1000.

У 3. разреду уче ученици на памет и на табли рачунати у броевном простору до 1000 и ту се обашка учи сабирањѣ одузимањѣ, множењѣ и делењѣ. Међутим у деленю употреблюю се само примери, у којима є дѣлитель єдинични брой. Уз горенаведене разбитке упознаю се деца с шестинама, дванајстинама, двадесетинама, и двајстпетинама и са њиховим употребљѣм у животу. — Десетични строй броева продужує се до 10,000 и у том простору вештбаю се ученици у написиваю и подписиваю броева.

Ученици 4. разреда утврђую се у практичном рачуну на памет проналазећи из познате цене єдинства цену задате количине; ту се имаю познати све мере што се у отачбини нашој употреблюю, и научити разрешаванњѣ и сведенњѣ разноаречених броева. У писменом рачуну многим вештбањѣм постизава се сигурност, точност, лакост и помњива брзина у рачунаю сва четири вида у броевном простору до 10,000 а написую се броеви и до милиона. Ту се код деленя употреблюю и дѣлители од више места и учи се како право тако и сравноюће делењѣ, а употреблюю се и скраћиваня код множења и деленя. Такође вештбаю се ученици у писменом рачунаю с разноареченим броевима и са свим оним разбитцима, кои се у обичном животу често употреблюю. — Напоследку овде се раде задатци двоставничког рачуна, и задаю се рачуни примерени потреби домаћег живота и привреде грађанске.

У петом разреду уз рачунањѣ с целим броевима до милиона уче се разбитци обични и десетични, талијанска практика разброј камате, израђую се већи задатци двоставничког рачуна, у којима ученици снагом свога размишляња и без учительвог казиваня мораю пронаћи шта ће се множити а шта ће се делити, и мораю навести и узроке зашто се што ради. У шестом разреду свему овоме додає се наука о одношаима и суразмерама вештбањѣ у правилу тройном простом и сложеном, рачунањѣ процента, рабата, правило верижно и дружевно, и упућую се ученици у вођењу домаћих рачунских записника.

То є што се из рачуна у свакој доброуређеној и из шест разреда састојћој се народној школи, у којој барем три учителя дѣлаю (разумеваюћи тако да сваки има по два разреда) са успехом предавати може. Но приметити ваља, да ће у оби-

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

www.unilib.rs

чим сеоским школама, у којима само један или два учитеља дјелују, доста бити ако се у оба најстарија разреда (петом и шестом) све оно ваљано научи што смо овде за пети разред назначили, придодавши још и вођенѣ домаћих рачунских занисника. Више од тога у таким школама никако се учити не може.

В.

## ЧЛАНАК XXXVIII. ЗАКОНА

од 1868 године.

### У ДЈЛУ ЈВНОГ ОБУЧАВАЊА У НАРОДНИМ ШКОЛАМА.

#### ГЛАВА VIII.

##### Народно-школске власти.

§. 116. Сваковрстни обштински народни учевци заводи стое непосредно под влашћу общине, Община ту своју власт врши путем школске столице, коју је она сама изабрала.

§. 117. Зарад тога има се у свакој общини саставити школска столица са најмањ 9 чланова, које између общинских становника у колико је могуће из особа што се у обучавању разумевају, у общинама које имају представништво и у варошима представничко тјло, а у осталим общинама обща скупштина общинских становника бира. Осим изабраних чланова мјстни свештеници и учитељ общинске народне школе, или гдје има више учитеља избрани представник учитељског збора су такође чланови школске столице и имају право савјтовања и гласања.

§. 118. Обштинска школска столица бира се на три године, али чланови њени у сваки пут могу на ново изабрани бити.

§. 119. Ако би дотична община бирањ школске столице по истечено три године дуже од две недјлѣ одлагала, то онда окружни школски савјт из чланова общинских наименује чланове школске столице.

Али таково наименованѣ вреди само за једну годину; када то време прође само ће се у оном случају обновити, ако се община ни онда за две недјлѣ дана своим правом избора не послужи.



§. 120. За ваљаност избора нужно е присуство од две трећине чланова школске столице, а да се други ваљан закључак донети може нужно е присуство безусловне (абсоутне) већине.

§, 121. Школска столица бира учитеља по §. 136; по један члан нђн сваке седмице посђђуе мђстне школе; школска столица наређуе што се школарине тиче; мотри да дђца уредно у школу долазе; старатељ оних кои остаю од школе опоминђ, и у случаю потребе настои код суда да се казне; строго надзирава на обучавањ и на точно вршењ школских закона; пази на руковањ школске закладе, брине се о нђном умножавању; чини наређе да се школска здания како валя оправљаю и да се школа са средствима за обучавањ снабдђва; далђ она е првостепени суд у тужбама кое се догоде између учитеља и ученика и ученичких родитеља и старатеља; она присуствуе на годишњим испитима; иште рачун од старатеља, и о своме дђланю сваке године а у журним и важним случајвима и чешће подноси извђштае обштини. Обштинске старђшине ове извђштае у свакој прилици жупаниском или варошком окружном школском савђту подносе.

§. 122. Обштинска школска столица бира према брою школа едног или више старатеља, кои по упутству шк. столице иманђм школским рукуе, здания, оправљати дае, званичницима плату издае, и сваке године подробан и с доказима подкрђплђн рачун школској столици подноси.

Ови рачуни, пошто их шк. столица расмотри, шају се на преглед обштини а одагле окружном школском савђту.

§. 123. Цђла држава дђли се по брою жупанија на толико школских учевних округа.

Између кралђвских вароши само Будим и Пешта заедно сачинаваю едан школски округ.

§. 124. Дђлима свию обштинских народних учевних завода у учевном округу рукуе од мисистра просвђе наименовани школски надзорник, и под овога предсђдавањм стоеђи школ. савђт; у вђронсповђдним пак школама врховни надзор вршисе посредовањм школског надзорника. Едан школски надзорник може дђлати и у више учевних округа, ако на нђховом простору нема више од 300 обштина. Ако нагомилани послови изискую, може правителство уз нђга поднадзорника или помоћника наименовати.

§. 125. Окружни школски савђт овако се саставља :



1) Свака вѣроисповѣд, која у простору жупаниѣ има своих црквених община, бира из своѣ средине по єднога члана; 2) сви общински јавни учители, што се у простору жупаниѣ находе, бираю између себе четири члана; 3) Остале чланове бира жупаниски одбор из своѣ средине; ових є број најманѣ 14 а највише 34; 4) У којој жупанији има кралѣвских вароши, ове бираю єдан део на точки 3-ој означених чланова по размѣру, у коме стои број њиховог становништва према укупном становништву жупаниѣ.

§. 126. Окружни школски савѣт бира се на пет година. Али чланови његови могу и после пет година на ново изабрани бити.

§. 127. Будим-Пешта, која по овом закону особени школски округ сачињава, дѣли се по дѣловима вароши на више школских община са исто толико школских столица. Ове школске столице бираю варошки бирачи из варошких дѣлова на три године. Али чланови њѣни могу наново изабрани бити. Радѣ су ових школских столица оне исте коє су у §. 121. наведе-не, изузевши избор учителя и руковаѣ са школским иманѣм, која дѣла у Будим-Пешти варошком школском савѣту и варошком представништву припадаю. Будимско-пештански окружни школски савѣт бира тамошѣ варошко представничко тѣло на толико година на колико є и оно само изабрано. Но чланови му могу поново изабрани бити. Чланови варошке школске столице по званию своє и с правом савѣтованя и гласаня єсу мѣстни свештеници без разлике вѣроисповѣди, и два представника общинског учительског особля.

§. 128. Окружни школски надзорник: 1) Полази сваке године барем єданпут све у простору жупаниѣ налазеће се како общинске тако и вѣроисповѣдне и приватне ниже и висше народне учевне заводе, и строго надзирава, да се закон у њима точно извршує. 2) У общинским и државним училиштама располаже по упутству министра јавног обучавања; извршує његове школске наредбе у общинским приватним и друштвеним школама што се у школском округу том находе, и правителству како о овима тако и о вѣроисповѣдним школама сваке године подробни извѣштај подноси. 3) Он є предсѣдник жупаниског школ. савѣта, и управљаюћег савѣта других училишта (н. пр. учительшта.)

§. 129. Школски надзорници и њихови спомоћници вуку реловну плату.

§. 130. Школски савѣт: 1) Испитує наново оне рачуне в обштинска школска столица прегледала. 2) Он є што се тиче обштинских школа другога степена суд у парницама између родителя и учителя и у свима дисциплинарним дѣлпа народне школе. 3) Он суди у тужбама мѣстне шк. столице против учителя и учителя против шк. столице; (одтуда се могу странке управо на министарство јавног обучавања обраћати), и у обште изриче пресуду над радњом школске столице, 4) савѣтує се о школским одношаима учевног округа, и комане сам не може одклонити, о тима подноси извештає, односно предлоге, жупанији или варошком представничком тѣлу а тѣ се (извѣштаи и предлози) потом министарству јавног обучавања достављаю.

§. 131. Школски савѣт састає се сваке годишнѣ четврти, и том приликом чланови му примаю путни трошак и дневницу.

§. 132. Школски савѣт подноси о своме дѣланю и о станю школа у учевном округу сваке године извѣштаи жупаниском одбору или варошком представничком тѣлу. Тај годишњи извѣштаи подноси дотични одбор или представничко тѣло свагда министру јавног обучавања.

## ГЛАВА IX.

### О учительима.

§. 133. За учительско звање од сада само су она способна, кои су на каквом јавном учительишту цѣли учевни течай свршили и обвезне испите положивши учительску диплому (слободну од билѣговине) добили; или ако приправнички учевни течай и нису јавно свршили, а оно су како теоретични тако и практични испит у јавном учительишту са добрим успѣхом положили.

Они недипломирани учительи, кои су у време проглашеня овога закона у звацию били, остављаю се истина на своим мѣстима, али дужни су пред врховном школе надзиравајућом влашћу своју вештину и окретност у обучавању доказати. Кои небуду кадри то доказати обвезани су у време летнѣга одмора у најближем учительишту накнадно томе се учити.

§. 134. Учительски испит може се и из поединих стручних наука и њиховога метода полагаати. Но овако добивена учительска диплома дає способност само на предаванѣ оних предмета, што су у њой назначени.

§. 135. У грађанске школе, изузетно могу се позвати и



такови стручњаци, кои ако учитељску диплому и немаю, али су се у поединим наукама вишегодишњим непрекидним радом на књижевном пољу одликовали.

§. 136. Учитељ бира обштинска шк. столица посредством гласања а под предсјдништвом и руководством изасланика учитељског савѣта.

Изход избора има се ради одобрена дотичном шк. савѣту поднети.

§. 137. За спомоћне учитељ позвати се могу не само дипломисани учитељи, него и младићи кои су приправнички те-чай свршили. Право позивања припада такође школској столици. Ако би обштина пропустила попунити нужно спомоћничко звање, или би с попуненјем тога звања оклевала: може врховни школски надзорник учевнога округа спомоћног учитеља наименовати, и о наименовању том има он жупаниски школски савѣт извѣстити.

§. 138. Учитељи се бираю на сав живот, и само се због тешке леньости, моралног иступлења и грађанског злочинства могу на основу пресуде окружног шк. савѣта са звања уклонити. Оваке пресуде имаю се на потврђењ министр у јавног обучавања подносити.

§. 139. Упразниѣна учитељска мјеста имаю се најдалѣ за по године попунити. За то време има се у школи спомоћни учитељ намѣстити.

§. 140. У случаю смрти учитељѣве удовица и сирочад од дана смрти рачунаюћи за по године цѣлу нѣгову плату и стаи уживаю.

§. 141. Учитељ може бити земальски, жупанійски варошки обштински и црквени представник као и члан пороте, али никакво звање покрај учитељства неможе одирављати. При свем том онаке послове, кои се у мјесту и изван школских часова обављати могу, с допуштењем школске власти може он на себе примити. Учитељи вѣроисповѣдних школа при богослужению и при укуписа могу помагати.

§. 142. Плату учитељску према мјестним околностима установљава школска столица са одобренјем окружног шк. савѣта. Али осим пристойног стана и врта бар од четврт ютра плата неможе бити мања него:

- а) редовног учитеља основне народне школе 300 ф. а. вр.
- б) учитељског спомоћника у осн. школи 200 фр. а. вр.
- в) учитеља висше народне школе 550 фр. а. вр.



г) спомоћника учитељског у висшој народној школи

250 фр. а. вр.

д) учителя грађанске школе по већим варошима 800 фр. а. вр. а по мањим мјестима 700 фр. а. вр.

е) учитељског спомоћника у грађанској школи по већим варошима 400 фр. а. вр. а по мањим мјестима 350 фр. а. вр.

§. 143. Тамо гдѣ е досада у обичаю било, или гдѣ се према мјестним околностима цѣлсходним покаже, суразмјерни део те плате одредити се може у производима (храни) рачунајући цѣну по десетогодишњој средњој процјени; ту храну скупљаю и издаю старѣшине дотичне общине.

§. 144. Гдѣ учители већу плату вуку него што се сада у §. 142. одређуе, тамо се имаю у уживаню том и од сада оставити.

§. 145. Община задржава сваке године на страну благајнице за подпомаганѣ од плате редовних учителя 2% и то жупанійском школском савѣту издае. Са новцем што се овако у свима школским округима сакупи руке министар јавног обучаванѣ давајући о томе сваке године што подробнији рачун.

Из ове благајнице добияће припомоћ учители, кои због старости или болести коначно за радню неспособни постану, те по томе на мјестима своима далѣ остати немогу, такође за радню неспособне поставше учительке као и умрлих учителя удовице (док се не удаду) и њихове сироте (до 16 године узраста), са особитим обзиром на учитељску или удовичију из многобројних чланова састојећу се и нужду трпећу породицу.

§! 146. На васпитаванѣ убогих сирочади умрлих учителя дае се и из државне благајнице припомоћ, и то таким начином: 1) да се сваке године гласанѣм одобрена свота најманѣ између 100 дѣце подѣли; 2) дѣца се могу ма у ком мјесту и ма у ком учевном заводу учити, и 3) та сирочад само до своје 16. године примаю државну припомоћ.

§. 147. Учители общинских и грађанских школа дужни су у сваком учевном округу склопити учитељску задругу (учитељско особлѣ, тѣло). Окружна учитељска задруга дели се на толико кругова, колико срезова има у жупанији. Срезки кругови дужни су уз припомоћ община' сваке године двапут, а цѣла задруга сваке године еданпут на учитељски збор састајати се. О уређењу учитељских зборова министар јавног обучаваня наредбу ће издати.

§. 149. Извршенѣ овога закона повѣрава се министру јав-



ног обучаваня, кои ће о дѣлима јавног обучаваня сваке године земаљском сабору извѣштај подносити.

Ми овај законски чланак и све што се у њему садржи, уобште и поединце за ваљан, мио и примљив признавајући са овим га по Нашој кралѣвској власти одобравамо потврђујемо и освећујемо, и као што ћемо га Сами обдржавати, тако ћемо га и преко других вѣрних наших обдржавати дати.

Дано у Будиму хиљаду осам сто шестдесет осме године, мѣсеца Декембра, петого дана.

ФРАНЦ ЈОСИФ с. р.

Гр. Јулије Андраши с. р.

## Беседа

### О СВЕТОСАВСКОЈ СВЕЧАНОСТИ

год. 1869. у С. Бечейској школи говорена.

Славни Зборе! Искуписмо се ево данас у овај храм народне просвете, да одамо част ономе мужу, кога данас на све стране цео род Српски са највећом свечаношћу прославља, и кога ће се име спомињати, докле и једнога Србина траје. Тај свети и велики муж рода нашег јесте први Српски просветитељ — свети Сава.

Да се мало вијнемо у прошлост нашу, па да отворимо књигу у златно наше доба златни слови писану, у којој ћемо и име великога овога светитеља наћи забиљежено; да пропраћимо и да видимо, ко беше Сава Немањић, и какве су његове толике заслуге, са којих га прослављамо!

Ко беше Сава Неманић, то мислим да је свакоме Србину довољно познато, јер сваки Србин прича о Стевану Немањи и његовом сину Сави светитељу, и спомиње славу њихову у вечитој и живој повесници народној — народним песмама. Ја ћу дакле више о делима овога светог мужа, као просветитеља српског, говорити.

Отац св. Саве, Стеван Немања, краљ српски, ујединивши и склопивши српску државу, стараше се о томе, да јој чврст и стабилан темељ даде. Мудром и проницателном његовом

духу не могаше се сакрити, ни из вида изаћи, да ће то тек онда моћи бити, ако унутарњи стубови те државне зграде те-мељни и снажни буду, ако сав народ слогом и узајмном љубављу уздише. Но околности, које у то време у српској држави владаху, беху такове, да га је и доста труда и одважности стати морало, да велику мисао своју оствари, јер народ не беше сложан, но поцепан; а то, што га поцепало, беху вероисповедна начела, разне јереси, као: богумилска, манихејска, павликијанска и. т. д. које све к пропасти водише. Са тако тешким положајима имаде се Немања борити.

Овај започети велики задатак по смрти немањиној продужи решавати његов син Сава. Он знађаше, да је почетак свакој мудрости страх Господањ, те с тога као високоуважена особа иђаше он по сви крајеви државе српске, узевши на се подвиге апостолске, учећи народ српски чисто еванђелској науци, у вери крепећи га и утврђујући у побожности. Подизао је свуда поред цркава и школе, у којима се подмладак српски просвећивао и учио, и којег је и он сам са овима речма призивао: „Прїидите чѣда полѣшайте мене, страхѸ Господню наѸчѸ вѣсѸ.“ — Са тих својих великих подвига и неуморног рада око просвете народа српског, доби он име вечно, и народ га назва просветитељем својим. А света мати црква уврсти га у лик светитеља, јер он је у пуном смислу еванђелије христово испунио.

Неуморни труди св. Саве у врту Господњем обилним уродише плодом, и имадоше не мале посљедице на религијозно васпитање. Побожност српског народа огледа се у многим у славу божју подигнутим задужбинама, јер у оно време не беше ниједног владоца ни властелина, који не основа по коју задужбину, а томе ево доказа у народној песми:

„Да ви знате наше намастире,  
„Наших славних цара задужбине

„Какови су и колики ли су?

„Да видите лавру Студеничку,

„Не далеко од Новог Пазара

„Да видите Ђурђево Стубове,

„Код Дежеве старијех дворова,

„Задужбину цара Симеуна.

„Да видите чудо невиђено

„Бјел' Вилиндар на сред Горе свете,

„Задужбину Саве светитеља



- „И његова оца Симеуна.  
 „Да видите Жичу код Мораве,  
 „И код Ибра више Карановца,  
 „Сопоћане на врх Рашке хладне,  
 „Задужбине светога Стевана  
 „Српског краља првовенчаног.  
 „Да видите Папраћу велику,  
 „Виш' Зворника Спречи на извору,  
 „Под високом гором Богоровом,  
 „Задужбину Вукана жупана.  
 „Да видите Високе Дечане,  
 „Код Призрена града бијелога,  
 „Задужбину краља дечанскога.  
 „Да видите славну Раваницу,  
 „У Ресави, крај воде Равана,  
 „Задужбину српског цар Лазара.  
 „И остале српске намастире  
 „Наших славних цара задужбине!  
 „Да видите, па да се дивите,  
 „Какови су и колики ли су!“

Ове речи довољно карактеришу побожност српског народа онога времена.

Но кад се орлу српске слободе крила на тужном Косову поломише, стаде се и то врело његовог живота гасити. Под туђим притиском, угњетен, без слободе, не смеде Србин ни своју веру јавно исповедати. Али му она ипак остаде света, за коју је у свако доба и свој драгоцени живот готов дати био. Те претрпљене беде не осташе без битног утиска на наш народ. Оне учинише, те он мало по мало и у тој душевној врлини малаксавати стаде. Дуготрајне борбе за веру и слободу истрошише му и ослабише та душевна својства, и уступише места тврђим и грубљим, варварским и осветољубивим осећајима, из којих се наравно и тврдокорни излив појављивао, који мало по мало обузе мах, те сваковрсна зла порађаше, кога се жиле и у само данашње доба пружају. Но да би се томе злу доскочило, нужна су нам средства са којима ћемо то постићи. А то је изображење и просвета. А где би се то све олет постићи могло? — Наравно у школи! — Школа је дакле позвана, да то учини, и она је једини извор те благодетне росе, која напаја душу и срце, ум и разум човечји, она чини човека човеком, узвишује га над осталим створовима божјим, и при-

ближава га и упознаје са створитељем његовим, упознаје га са дужностима људским, са дужностима хришћанским,

По школама се цени просвета народа једног. Што који народ више тих просветних завода има, тим је изображенији просвећенији, и у сваком погледу напреднији. Просвета је она благодетна зрака, која успавану клицу нравствености људске буди и покреће, а глупост и незнање гуши и тамани, те тако отвара човеку очи, да позна себе, своје дужности посебне и друштвене. Само је дакле школа и просвета кадра оно накнадити, што зуб развратности и варварства покоси и што струја времена у понор прошлости однесе, те по себи зле сљеди у народу остави.

Ми људи по спољашности некако смо се навикли судити човека. Тако исто по спољашности суди се и један народ, и ако не баш у подпуности, али у ствари ипак довољно се обистини то суђење. Што је који народ развраћенији, што се више зала и неморалности у њему појављује, тим показује слабија душевна својства своја, и ниско и несавршено изображење. Погледајмо бодрим оком и по нашем народу, па морамо признати, да су се и у њему силна и разноврсна зла одомаћила, која га лаганим, невидимим током к пропасти воде. Свакидашњи примери то довољно потврђују. — А шта је томе узрок? — Шта би друго бити могло, до недовољно изображење колико школско, толико више домаће, које се за основу целог будућег васпитања и образовања живота људског сматра. Они, који су позвани, да ту основу положе, нису довољно ни приуротовљени за то, а то су родитељи. Они су виновници доброг или злог васпитања своје деце, а на име мати, која је од рођења непрестано са децом, и које уплив најобилније или најубитачније последице повући може. Но како се то може од матере искати, да таку високу дужност врши, кад ни толико изображење не добија, колико мушки? —

Не могу прећутати а да не споменем ону грешну мисао српских родитеља, који веле, да женској деци не треба наука ни просвета!! — Док се та назадбачка мисао не искорени, донде ћемо док тражни бити, па чинили ми с друге стране ма колико.

Познавајући високи позив матера, нужне су нам женске школе и образилишта, у којима ће се наш женски нараштај своме позиву, а у духу српском васпитавати и изображавати моћи. Но није довољно такве школе подизати па да празне

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

www.unibg.ac.rs



стоје, но и децу женску прилежно у њих слати, и делом показати, да смо ради напретку свом у опште, а својој деци по особ. Докле то не буде, донде ћемо једнако моћи са великим једним и у повесници знатним човеком повикати: „Дајте нам боље матере, па ћемо имати боље и ваљаније људе!“

Стеван Жекић, дев. учитељ.

## ИЗЈАСНЕЊЕ СВЕТИХ ТАЈНА

### III. ПРИЧЕШЋЕ.

Причешће је тајна у којој се хлеб и вино, освећено по благослову свештеничком а чудним начином од самог Духа Светог у тјело и крв Христову претворено, даје правовјернима ради утврђења у вјери, сајединења са Христом и спасавања душевног.

Установленѣ. Тајну причешћа установио је сам Христос пред своје страдање на тајној вечери. Ту је Он својим апостолима, кои имадоше да пронесу његову науку по свима крајевима свијета, под видом хљеба и вина дао да једу тјело и пију крв његову: *Прѣимите, ѣдите сѣ естъ тѣло мое. и пѣйте ѿ неѣ вси, сѣѣ ко естъ кровь моя.* (Мат. гл. 26. ст. 26. — 28.) а затим дао им је налог, да се то спасавајуће таинство свршава и после, говорећи; *сѣ творите въ мое воспомянѣ* (Лук. гл. 22. ст. 19.)

Свршавае тајне причешћа. Христос Спаситељ принео је себе на жртву за цео род човјечији, зато и тајна причешћа свршава се уз различне, пуне духовног значења обреде наше православне цркве на обштенародном богослужењу на св. литургији.

Најглавнији моменат литургије јест претварање хлеба и вина у тјело и крв Христову. То чудесно претварање, у сљед кога се ми божаственог причешћа удостојавамо, бива онда, кад свештеник над хљебом и вином прави трипут знак крста и тихо говори: и сотвори *ѣкѡ хлѣбъ сѣи честное тѣло Хрїста твоегѡ, а еже въ чаши сѣи честнѡю кровь Хрїста твоегѡ, преложивъ Дѡхомъ твоимъ сватимъ а народ поје „и молимтисѣ Боже нашъ“*



УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

и окомѣну, показује му пут к подравлењу и поље света тога  
коли се за њега Господу Богу и даје му разрешење рјешима :

„Господи и Боже нашъ Исуса Христа, евалогатин и црѣро-  
тамаи свету њаковѣта, ѡ простиѣ ти чѡдо вса согрѣшѣнѣа  
твоа : и азъ неѡстониѣнѣи терен ѡастиѣ егѡмнѣ данномъ про-  
цѣомъ и разрѣшѣомъ та ѡ вѣкѣхъ грѣхѡвѣхъ твоихъ, во имя Отца  
и Сѣна и стагѡ ѡуха аминѣ.

Епитимѣја. Још у стара хришћанска времена свеште-  
нѣни су имајући пред собом прјешнике захтѣвали, да ови не-  
кии стозашиши знацима и дјелима своје искрено, унутрашње  
кашање засвѣдоѡе, и тимъ начинѡмъ неко уѡвѣгворење за почи-  
вене прјехове даду. То уѡвѣгворење и данас се у цркви за-  
хтѣва. Стозашѣи знаци, или дѣла која се као казан црвѣна

смаграту, и која се епитимѣја именују, састоје се : у посту  
молитви, метанасѣају, дјелену милостије, читану молитвенихъ  
књига, какнади оштењеномъ ближњемъ, дарованѣа на цркви, а кад-

кад и у оѡучену на неко врјеме ѡ св. причѣша.  
Епитимѣји оѡучѣња ѡ светѡмъ причѣша која се као нај-  
вѣћа казан у цркви сматра морају велики грѣси за темеръ сѡу-  
жити.

У прва хришћанска времена т. ј. у време борбе хришћан-  
ства са идолопоклонствомъ и са разнимъ јеретичкимъ наукама,  
било је много такѡвихъ великихъ прјешника, зато је црква те  
велике прјешнике, који су под запрењемъ стојаи, и ѡ светѡмъ  
причѣша оѡучѣни били по величини грјехова у чѣтири раз-

рѣда дјелила. Разрѣди разикованису се показанѣицима дјелима.  
Први разрѣд сачињаваѣи су плачући, кои су изван при-  
творѣа стајаи и кроз плачъ молили вѣрне што у цркви улажа-

ху, да се за њи Богу помоѡе. Други разрѣд сачињаваѣу сѡу-  
шатући, кои са оглашенима у притвору стајаху и предъ ми-  
турѣномъ вѣрнихъ из цркви излажаху. Трѣћемъ разрѣду прина-

даху к ѡчѣећи, кои су у храму Божијемъ код ѡвѡна крѣче-  
ћи сѡушѣли слово Божије, а ѡ само ѡѡ почетка литурѣје вѣр-  
нихъ. У четврти разрѣдъ брѡху се стојећи, кои су са вѣр-  
ними ѡдѣлу литурѣију стојећи сѡушѣли а се нису сѡдѣри

причѣшѣвати.



Приступање к причешћу. К тајни причешћа, у којој Хришћанин у непосредни додир долази са самим Спасом и избавитељем својим, треба верни по гласу свештенослужитеља: „со страхомъ Божиимъ и вѣрою пристѣпите“ да приступи са смираванем и страхом, са чистом савјести и са тврдом и несумњеном вѣром, да доиста у св. причешћу прима тјело и крв Христову. Овако приступање тим пре је нуждно правом хришћанину, што иначе св. причешће неби му служило на нецјељене душевно и тјелесно, него на суд и осуђење. — Знаци овог са смираванем, страхом и вѣром сајуженог хришћанског приступања јесу: поклони и скрштене на прима руке, — а пре тога пост, молитва и кајање за грјехе.

IV. ПОКАЈАЊЕ.

Покајање јест тајна у којој грјешни хришћанин исповједа пред свештеником, као служитељем самога Бога грјехе после крштена учинене и кајући се, получава од самог Бога посредством уста свештенички објављење: да му се грјеси опраштају. Будући се тајном покајања хришћанин повраћа у стање у ком се после крштена налазио, то се покајање назива и друго крштење.

Установљење. Установљење како свию тајна, тако и тајне св. покајања, приписује се самом Христу Спаситељу који је Закхѣју рекао, кад се овај покајао: *Анче славити ђомъ њмъ крстѣ.* (Лук. гл. 9. ст. 2.), а раслабеном: *Арган чадо гнѣхавста ти грѣси твои.* (Мат. гл. 9. ст. 2.); који је митару, блудници, а и самом разбојнику у свеа његовог урданог кајања дао опрощења грехова, и који је апостолима рекао: *Еника аџе вѣжте на земни крѣстѣ свагана на нести, и Еника аџе вѣжте на земни крѣстѣ вѣрѣшма на нестѣхѣ* (Мат. гл. 18. ст. 18.)

Свршавање тајне покајања. Тајна покајања састои се од стране хришћанина у признавању и државовољном и отвореном исповједању и срдачном кајању за грјехове пред *духовником* чему после съелује од стране свештеника разрјешење. Будући је пак у том случају свештеник не само оруђе Божије да објави грјешнику опрощај грјехова, но уједно и учитељ и бриговодитељ о души хришћанској, која би се честим падањем у грјехове све више од милости Божије удаљивала; то он по сагдушану грјехова пред њи ставаља хришћанину *оне зге* последнице које грјеси за собом повлаче, даје му *сходану навалу*

WWW.UNILIB.RS  
УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА



## М О Л Б А

учитељског збора протопопства сомборског  
ЊЕГОВОЈ СВЕТОСТИ ПАТРИЈАРХУ СРБСКОМ.

Ваша Светост! Растројени несрећном судбином народ српски, имао се да бори већ од више векова и физично и душевно, да име своје у страхотним бурама, што су на обзорју његовог неба немилостиво бесниле, неповређено сачува . . . . Мукама, крвљу и животом својим чували су дедови наши светињу ту, и као најдражи аманет оставили су нам је, да ју и ми потомцима нашим чисту и неповређену сачувамо.

Свето поштовање спрам сени и пепела костију дедова наших; понос народни, што у срцу нашем гојимо, осмелио нас је, да се у најдубљем страхопоштовању на Вашу Светост овим обратимо, Вама зебњу и страховање наше у овом прелазном и заиста кобном по нас часу, у свој понизности, откријемо.

Ваша Светост! Први збор учитеља Сомборског протопопства узевши законски предлог Високог Министарства угарског о народним школама у преглед, непријатно је изненађен тежњом неких точка, које нашој црквено-школској аутономији, која нам је од најмилостивијих владара земље освештаним законима ујамчена, не мање и најсветијим аманетима народним: језику и народности, опасношћу бића, грозе.

То су зебње, то је страховање, што нас верне народа српског и свете нам вере православне синове у овим тренуцима обузеше, у след чега и припадамо Вашој Светости у најсмернијем и синовњем страхопоштовању, једино у интересу свете нам ствари, са том молбом, да би многомоћним правом својим, наш српско-народни конгрес чим пре сазвати изволели, који ће се народном моћи, на браник своје аутономије достојно ставити.

Преиспуњени вером у неисцрпљивост Вашег очинског старања за благо и срећу стада Вам, усуђујемо се назвати

Из седнице првог учитељског Збора Сомборског протопопства 17. Октобра 1868 у Сомбору држаног.

Ваше Светости верни синови: Ђорђе Бранковић с. р. Протојереј Сомб. и окружни Управитељ. — Ђура Теодоровић с. р. Учитељ IV. разр. глав. шк. Сомборске као перовођа. — Петар Деспотовић с. р. Учитељ III. и IV. разр. ђенског у Сомбору као перовођа.



## ИЗЈАВА ЗАХВАЛНОСТИ

учитељског збора округа Сомборског  
ГОСПОДИНУ Др. ЂОРЂУ НАТОШЕВИЋУ.

Господине! Славимо јунаке, који жртвујући се роду, стварају му политичке епохе славне. Но шта ћемо са борцима, који душевним мачем равне народу своје пут, оспособљавају га, да се успе и до самога царства савршености човечанске.

У повесници образовања име ти заузима једно од првих места, тим више, што си парлог — земљиште себи за обделавање у задаћу ставио. Не ћеш, да ти Срб' више робује, упознајеш га са највернијим пријатељем васијоне, пружаш му кључе опште просвете — Србин је слободан!! —

Школи нам народној, у след слабости и дремежа целог јој организма — у неограничној власти рушеће летаргије — подале су прилике на зренику српском мужа родољуба — мужа патриоту, који располажући гомилом душевне снаге — искуством света — својом енергијом као електричном струјом упарложено земљиште у красни је врт обрадио, у којем жртвујући се делао је до зактева и сама живота.

Десетина је века од како си крмило просветног нам земљишта у своје руке примио био, у време, где је напрегнутом вештином само произведена снага у стању била темељ препорођајни одржати и утврдити га. Јачина твојега духа и енергија твоје воље све су не незнатне препоне надвладале.

Својим упливом дао си мисли у народу своје место, да му је данас прва брига, да првенче своје — народну школу — више свега цени и штуче.

Школи си поноса улио; наставу си одушевио; метода си српској школи дао.

Духом твојим задахнувши школу, орабрио си је, да данас ведрим челом, и у пркос столетном раду најцивилизованијих народа света смело у очи погледа! —

Дух стварајући не задовољава се још.

Безгранични доглед душевних ти очију ништа не пропусти, чиме би Србинству лепшу будућност спремао; мисао ти је већ дело.

На српском учитељском земљишту збори се; Србин премишља, мисли мисли свакојаче, упиње се, хоће школом — собом роду своје лепе будућности да гаји.

Толико неуморно делаће на најузвишенијем пољу народне просвете зар неје више него премлого података овом првом учитељском збору протопопства Сомборског, да ти са једнодушним гласом верно ти оданих самохраних раденика излив најтоплије захвалности, најсвечанијим актом, бар покуша сприопћити, уверен будући, да ти је најдража захвала, ревиљиво делаће по означеном нам пољу.

Поред свих ових безбројних пријатности а тврдог уверења, да си, ма где, роду и потомству му од неоцењиве користи, један му је терет на срцу: „Тебе на управи нема.“

Тебе учитељство нестрпљиво изгледа, Школа те чека, земљиште те потребује.

Наше искрено велештовање, наша неограничена љубав, наш је громки глас: „Нек си творчевом милошћу здраво на славу, част и потребу српског ти рода.“

Из првог учитељског Збора протопопства Сомборског. — Ђорђе Бранковић с. р. Протојереј Сомб. и окружни Управитељ. — Ђура Теодоровић с. р. као перовођа. — Петар Деспотовић с. р. као перовођа.

### ПОЗИВ НАРОДНИМ УЧИТЕЉМ.

Любезна браћо! Читајући я обадва наша школска листа разабрао сам, како су се на више страна држали учитељски зборови, на којима се браћа учитељи о побољшању свога стана савѣтоваху и договараху. Но, жали Боже, онолика труда и трошка, свуда се зборило доста, али се мало или нимало добра по наш учитељски staleж доконало и у живот привело. Ние нама браћо до вашег разговора и мудровани, већ едице до тога стало, да се сав учитељски staleж с добром платом снабдѣ и да се учитељске сироте с пензијама осигурау. Док се то неуреди, дотле нам непомогше ваши зборови и договори, дотле ће нам школа код гладних и необезбеђених учитеља еднако рамати.

Ласно є вама браћо учитељи, кои сте по Бачкой и Банату добра мѣста и приличне плате још за младости добили, па их лепо и без бриге уживате, ласно є велим вама мудровати, ал є тешко и претешко нама, кои смо у Срему, Славонији, Хрватској



и у Баранџи, на слабиm штациjама вѣк проводиm и без надежде чинити сгасајуштаго. — Ето народни Сабор нам е на врати; с' тога треба да се сви ми Србски учитељи сложимо, и сваки из свога округа еднаку по смислу и садржаю молбу народном Сабору да поднесемо, како би се не само учитељима главних и варошких школа, него и сиромашним а с послом школским највећма обтерећеним сеоским учитељима пристойне плате одредиле, с којима би се поштено живити могло.

Мила браћо моя! Та ми се учитељи највише трудимо о просвети млађаного нараштаjа, и по томе заслужуемо ваљда да народ и нас барем онако снабдѣ, као што е по заключцима саборским снабдѣо привремене спомоћнике свештеничке. Кад ово кажем неиштем ништа много, него оно само што е право, а то е и Богу и свим поштеним людма драго. С' тога, браћо учитељи, овом позиву мом слѣдуйте и по ниже стављеном мом предлогу састављну молбу из свакога округа школског пошлите на предстојещи Народни наш Сабор, ако себи, ако своим породицама, ако цѣлом учитељском братству добра желите.

Предлог тај учитељски имао би у себи садржати ове тачке :

1. Народни Сабор нека учитељ србске с добром платом снабдѣ доконавши да се најманjа плата редовног учитеља србске школе састоjати има из 400 фр. а. вр. к' томе да учитељу припада стан састојещи се барем из две патосане собе, куйне, брашнаре (шпайза) коморе, подрума, кошаре за краву, са добро заграђеним двориштем и ограђеном великом баштом од појутра земљѣ. Такође и 6 хвати дрва за свою годишню потребу да сваки учитељ од обштине прима.

Овољика нека е плата на најманьим сталним штациjама од прилике по оним местима где е едан парох IV. класе одређен. По већим местима нека е плата 500 фр. уз стан и огрев, а по великим нашим селима и варошима нека е плата 600 фр. а све остало као и по маньим местима. Станови учитељски нека су на здравом месту, чисти оправљени и здрави, а не влажни и чемерни, у којима учитељ нема где да себе и свою дечицу од зиме, ветра и влаги сачува.

2. Сваки учитељ, кои неделом и праздником у цркви певницу држи, да прима у име труда свога из црквене касе 60 фр. награде, а ако и сваки дан на јутреню дужности чтеца и пѣвца одправља, да му се дода у то име још 50 фр.

3. За неделне и повторне школе да прима учитељ за



сваку мушку и женску главу, која е дужна ту школу походити по 1 фр. а. вр. Господо славна! кад сте ради учителѣ с недельним и вечерњим школама обтеретити, имајте доброту и учительски труд по заслуги наплатити, ер и учитель потребуе одмора, а не да непрестано и даню и у вече и тежетником и свецем сзе еднако ради и мучи се уз своју јадну плату.

4. Да се учительска плата и сваковрстна награда путем политичне власти прикупля и учителю из обштинске благајнице уредно и у напред у месечним ратама издае.

Чест и поштенѣ народной автономіи, али тешко нама ако нас школски и црквени одбори плаћали буду, кад народ наш прости нити учителѣ нити школу уважава, а јошт манѣ радо плаћа, што школи и учителю плаћати има.

5. Да се сваком учителю на набавляѣ писаћих и осталих опрема годишњи паушал од 20 фр. а. вр. дае.

6. Да се старији практични учители са слабијих штација на болѣ и яче премештаю, и да им се њихово службованѣ уважава, а млади препаранди нека се најпре за спомоћнике и за учителѣ на мањим штацијама поставляю, па доћи ће време кад ће се и они по заслуги моћи на болѣ штације преместити.

7. Кад су наши свештеници после инсталације стални, то нека се и учители пошто трогодишњу пробу издрже за сталне потврде, а не да се сваки час и за сваку маленкост крећу чим пароху или другом ком ма кога реда старешини по вољи и по ћуди пису. Такође треба да нас сабор наш србски од свештенства независнима у школи учини; нека свештеник ради свой посао а ми ћемо свой, а не да едан над другим неко првенство и освету чини, са чега се пред народом, — коме би и ми и они за образац служити имали, — свађамо и едан другога срамотимо, као што е то досада на многи мести бивало. Нећу да будем толико несправедљив па да рекнем да су распрама и несогласију између нас свуда сами свештеници криви. И ми учители люди смо, па радо признаем да има кривице и на нама, али допустиће ми се истину јавно рећи, да има на жалост у нас свештеника, кои учителѣ као црквенике и слуге сматраю, сваке друге године их без узрока меняю, проганяю, и пред народом и властима оцрњу.

(свршиће се.)



## Допис.

У СРБ. БЕЧЕЈУ, 18. МАРТА. У прошлу недељу започели смо јавна предавања ми учитељи са неколицином омладине овдашње. Господа свештеници су се такође врло у овом предузећу одликовали, јер не само да су на молбу нашу у цркви јавили за предавање, него су и сами дошли и читали скупљеноме народу ваљане књиге. Народа се као први пут мало скупило а главни је узрок томе, што многи неразумеше да ће се баш одма започети предавати, него мислише да ћемо тек идуће недеље одпочети. На предавање поврвише многа женска и мужка деца, која су понајвише за недељну школу; с тога разложисмо скупљеним родитељима, да ће врло корисно по њи и по децу њиову бити, ако их буду недељом и свецем пре подне до службе, женску у женску а мужку у мужку школу на наук слали, које ови и обећаше. Предавање смо наумни сваке недеље и сваког празника после подне од два до пет сахата држати, и ако нам се људи одзову, онда ће нам бити срце на мери, што ћемо овим начином моћи по нашем милом народу право народње изражање сејати, а дат ће Бог, те ће оно и добрим плодом уродити.

Ми смо доста зарана приметили, да би по наш народ, особито младеж, нужне биле вечерње и недељне школе, али вечерњу школу морасмо напустити понајвише с тога, што смо завели певачку дружину, па свако вече по два сахата ту проведемо. У недељу пак школу поред свег настојавања нико никада нехтеде доћи. Међутим ако сад у предузетој радњи успемо, бића сва штета у многоме накнађена.

(Уч.)

У ЯБУКИ КОД ВРШЦА. Прошле године јавили смо како е просветитељ србски св. Сава код нас овде у Ябуки прослављѣн и тако неможемо пропустити да не јавимо, како е и ове године слава била. Прошле године бияше лепо, али ове још лепше и славније. Народа бияше доста колко Срба толко још више Романа, и после службе Божие коју е наш Г. Јесеј Панић Администратор и Управитељ наше школе благовѣрно одслужио, сав народ са запаљним у рукама воштаницама дођосмо у наше Училиште. Деца школска одпеваше Тропар С. Сави, затим се водица осветила и после ове изађе на среду наш честити и обштелюбљиви Г. Ђорђе Крагуевић учитељ и говорио е слово о просветителю србском С. Сави, цело његово житие; далѣ нам представи шта е школа и позва дечие родитељѣ, да своју децу редовно у школу шалю, ако суради да данас сутра од њи честити и ваљани люди буду, на кое му се сав народ са живио и певанѣм многая лѣта одазва. За овим дође Светозар Станишић ученик овдашињг III. основног разреда и декламовао е пѣсму о св. Сави тако лепо и умилно, да ни едног ока не бияше кое сузу од радости не пусти. На то сва школска младеж у глас песму св. Сави одпева и иза ове наш стари свештеник Г. Ђорђе Балановић кратком али лепом беседом поздравил сав народ и захвали нашем Г. Учителю у име целе обштине на његовом труду и раду. После свега овога на позив Г. Учителя приложише на фонд школског листа и то Благор. Г. Јосиф Јорговић бележник и Старатељ школе 2 фр. честни Г. Максим Балановић свешт.



1 фр., Г. Ђ. Крагуевић учитељ 1 фр., Урош Рабијац благајник общт. 1 фр., Г. Јован Савић трговац 1 фр. Г. Стана Савић рођена Јовановић 50 нов. Г. Милка Крагуевић 30 нов. Марија Рабијац 50 нов. Ката Николић 20 нов., Георгие Барбу роман 20 нов. Адам Барбу 1 фр., Ангелина Барбу 10 нов., Ђока Николић 1 фр. Георгие Мариле 50 нов., Јоца Рабијац 1 фр. Васа Рабијац 1 фр., Пера Гойковић 50 нов., Лазар Васија 1 фр., Мита Рабијац 1 фр., Ђока Шажбан 10 нов., Арсеније Ивановић 20 нов. Елисавета Васица 10 нов. Јован Поповић 50 нов., Светозар Стојковић бакроковач 20 нов., Никола Петровић опанчар 10 н., Милан Крагуевић ученик III. основног разреда 10 нов., Јован Анокић 50 нов., Ђорђе Несторовић 10 Тимотија Лазин 30 нов., Мита Вишацки 1 фр., Пера Крагуевић 10 нов., Анна Анокић 50 нов., Стеван Поповић Ђурчија 50 нов., Елисавета Поповић 30 нов., Светозар Станишаћ ученик 50 нов. Свега скупа 21 форинту 10 нов. а. вр. коју суму новца славном уредништву с том молбом достављамо да доброту имаде на своје мјесто уручити.

Наша общтина Србска направила је сада школску заставу која стоји 102 фр. а. вр.

Дне 17. фебруара т. г. држасмо полгодишњи испит, који је на потпуно задовољство целе общтине испало тако, да су и наша браћа романи, који су испиту присуствовали, изјавили своје задовољство из узрока тога што и њихова дјца, која нашу школу походе, у науци добро су се показала.

Молимо славно Уредништво да би овај наш допис у поштовани лист увршћен био.

У име целе общтине и свију Србаља (својеручни подписи седморице общтинара).

## НА ЗНАЊЕ.

Учитељски збор потопресвитерата Сомборског држаће се 24. Априла на свјетли Четвртак у Сомбору.

**CS** За поклоне школама и прилоге, које смо на фонд школ. Листа у месецу Марту примили, јавићемо у идућем броју, почем овде није ни мало места остало.

Са бројем 1. и 2. ове године ни смо у стању послужити. Ко се од сада пријави тај ће само од броја 3. листове добити моћи и по томе нека изволи наплатити за прво полгодие само 1 фр. 25 нов. — а до края године 2 фр. 75 нов. а. вр.

Лист овај излази двапут месечно.

Цена је на целу год. три форинта, а на по год. 1 фр. 50

Издаје и уређује Никола Ђ. Вукићевић.

Тискано код Андрије Вагнера.